15 Αυγούστου 1940

Ο τορπιλισμός της «Έλλης»

Το ότι η Ελλάδα ήταν προγραμματισμένος στόχος της Ιταλίας, το γνώριζε από τον Απρίλιο του 1939, όταν οι Ιταλοί κατέλαβαν την Αλβανία. Κι από τις 10 Ιουνίου του 1940, η Ελλάδα περίμενε τη σειρά της. Τη μέρα εκείνη, η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στη Γαλλία και στην Αγγλία, ελπίζοντας σε κάποια εδαφικά κέρδη στις Άλπεις. Δεν τα πήρε αλλά ο Μουσολίνι, στον πανηγυρικό της ημέρας, μιλώντας στους Ιταλούς για τον πόλεμο με τη Γαλλία,

αφιέρωσε και μια παράγραφο στους άλλους υποψήφιους. Είχε πει:

«Ήδη, αφότου ο κύβος ερρίφθη και η θέλησή μας έκαψε τις γέφυρες, πίσω μας, δηλώνω κατηγορηματικά ότι η Ιταλία δεν σκοπεύει να παρασύρει στη σύρραξη άλλους λαούς που συνορεύουν με αυτήν από ξηρά ή θάλασσα. Η Ελβετία, η Γιουγκοσλαβία, η Τουρκία, η Ελλάδα και η Αίγυπτος ας σημειώσουν αυτά τα λόγια. Εξαρτάται από αυτές και μόνον αυτές το αν θα πραγματοποιηθούν ή όχι».

Όποιος ξέρει να διαβάζει μέσα από τις γραμμές, τι εννοείται και όχι τι λέγεται, εύκολα καταλάβαινε το νόημα. Ο Μουσολίνι έδινε στον εαυτό του το δικαίωμα να κρίνει αν τα όμορα κράτη τηρούν ή όχι την πρέπουσα στάση. Ο Έλληνας πρεσβευτής στη Ρώμη, Ιωάννης Πολίτης, από τις 15 Μαιου, ειδοποίησε την Αθήνα να περιμένει αιφνιδιασμό. Στις 18 Ιουνίου, όταν πια ο Μουσολίνι ήξερε πως δεν του λάχαινε ούτε τετραγωνικό μέτρο από τα γαλλικά εδάφη, οι Ιταλοί πέρασαν στα έργα: Μια μονάδα του ελληνικού στόλου δέχτηκε απροειδοποίητα αεροπορική επίθεση. Άλλη αεροπορική επίθεση έγινε κατά του αντιτορπιλικού «Ύδρα». Και άλλη σε ελληνικά πλοία, στον Κορινθιακό. Ακόμα μία, στη Ναύπακτο. Κι άλλη στο θαλάσσιο χώρο ανάμεσα στην Αίγινα και στη Σαλαμίνα. Καμιά δε βρήκε το στόχο της.

Στις 10 Αυγούστου, ήρθε η ανακοίνωση για τη δολοφονία του Νταούτ Χότζα. Στις 11 Αυγούστου, σύσσωμος ο ιταλικός Τύπος έγραφε: «Ο μεγάλος Αλβανός πατριώτης, Νταούτ Χότζα, δολοφονήθηκε από Έλληνες πράκτορες, στην ελληνοαλβανική μεθόριο».

Ο Νταούτ Χότζα ήταν επικηρυγμένος ληστής, καταζητούμενος στην Ελλάδα και στην Αλβανία από είκοσι χρόνια πριν για φόνους και ένοπλες ληστείες. Τον είχαν σκοτώσει δυο Αλβανοί πάνω σε καυγά. Οι δολοφόνοι είχαν, ήδη, συλληφθεί από τις ελληνικές αρχές και η Ιταλία το ήξερε, έχοντας επίσημα ειδοποιηθεί. Και όλα αυτά είχαν γίνει πριν από δυο μήνες. Στις 14 Αυγούστου, το Αθηναϊκό Πρακτορείο μετέδιδε το μακροσκελές ποινικό μητρώο του Αλβανού πατριώτη. Την ίδια μέρα, ο Ιωάννης Πολίτης ειδοποιούσε από τη Ρώμη πως το φερέφωνο των φασιστών, ο δημοσιογράφος Γκάιντα, με άρθρο του ξεκινούσε γενική επίθεση κατά της Ελλάδας. Τα πράγματα είχαν αγριέψει.

Ξημέρωνε Δεκαπενταύγουστο, όταν το παλιό κι ένδοξο καταδρομικό «Έλλη» έπιασε στην Τήνο σημαιοστολισμένο, επίσημη κρατική συμμετοχή στη γιορτή της Παναγιάς. Προσκυνητές πλημμύριζαν το νησί. Στις 8.30’ το πρωί, τρεις τορπίλες κατευθύνονταν προς τον όρμο. Η πρώτη βρήκε μια ξέρα κι έσκασε κοντά στον φάρο. Η δεύτερη έπεσε στον κυματοθραύστη. Η τρίτη χτύπησε την «Έλλη» στα ύφαλα. Ο πάταγος ξεσήκωσε το νησί. Η «Έλλη» έγειρε λαβωμένη. Μάταια προσπάθησαν να τη ρυμουλκήσουν. Στις 9.45’ βυθίστηκε. Στις 6 το απόγευμα της ίδιας μέρας, ιταλικά αεροπλάνα βομβάρδισαν το ατμόπλοιο «Φρίντομ» στα Μάλια της Κρήτης. Δεν κατάφεραν να το χτυπήσουν.

Τα θραύσματα από τις τορπίλες αποκάλυπταν την ταυτότητα του αθέατου δολοφόνου: ιταλικός αριθμός μητρώου, ιταλικά στοιχεία. Η κυβέρνηση έκανε την ανήξερη: «Άγνωστης εθνικότητας», το υποβρύχιο που χτύπησε την «Έλλη». Όμως, ούτε ο ελληνικός λαός ούτε ο ξένος Τύπος ξεγελάστηκαν: Σηκώθηκε παγκόσμιος σάλος από το έγκλημα. Οι Ιταλοί αναγκάστηκαν να αναδιπλωθούν. Σκαρφίστηκαν εγγλέζικη προβοκάτσια για να παρασυρθεί η Ελλάδα στον πόλεμο. Στο ημερολόγιό του, ο Τσιάνο αναζητούσε την υστεροφημία: «Αυτός ο μέθυσος Ντε Βέκι φταίει», έγραψε. Και Ντε Βέκι είναι το όνομα του Ιταλού τότε διοικητή των Δωδεκανήσων».

Στα απομνημονεύματά του, ο Ιταλός πρεσβευτής στην Αθήνα, Εμανουέλε Γκράτσι, σημείωσε:

«Το έγκλημα της Τήνου είχε αποτέλεσμα (για να μην πω, έκανε το θαύμα) να δημιουργηθεί στην Ελλάδα μια ενότητα ψυχών. Μοναρχικοί και βενιζελικοί, οπαδοί κι αντίπαλοι της 4ης

Αυγούστου, πείστηκαν πως ένα μόνο αδυσώπητο εχθρό είχε η Ελλάδα: Την Ιταλία. Και πως, αν δε γινόταν να αποφευχθεί μια σύγκρουση με την Ιταλία, θα ήταν προτιμότερο να αντιμετωπιστεί ο εχθρός με ανδρισμό, παρά να υποχωρήσει το ελληνικό έθνος σε κάποιον που δε δίσταζε να μεταχειριστεί τέτοια μέσα».

1057: Δολοφονείται κοντά στην Αμπερτίν ο βασιλιάς της Σκοτίας, Μάκβεθ, του οποίου ο βίος και η πολιτεία ενέπνευσαν τον Σαίξπηρ να γράψει το ομώνυμο αριστούργημά του.

1537: Ο Ισπανός κονκισταδόρος, Χουάν ντε Σαλαζάρ, ιδρύει την πόλη «Η Δέσποινά μας Σάντα Μαρία ντε λα Ασουνσιόν (της Ανάληψης)», σημερινή πρωτεύουσα της Παραγουάης.

1769: Γεννιέται στην Κορσική ο Ναπολέων Βοναπάρτης. Πέθανε εξόριστος στο νησάκι της Αγίας Ελένης, στον Ατλαντικό, στις 5 Μαΐου 1821.

1888: Γεννιέται ο Τόμας Έντουαρντς Λόρενς, Βρετανός συγγραφέας, αρχαιολόγος και τυχοδιώκτης, που έμεινε στην ιστορία ως ο Λόρενς της Αραβίας, δρώντας στη Μέση Ανατολή ως πράκτορας των Άγγλων. Σκοτώθηκε σε τροχαίο στις 19 Μαΐου 1935.

1947: Η Ινδία ανακηρύσσει την ανεξαρτησία της.

1948: Δημιουργείται η ανεξάρτητη δημοκρατία της Νότιας Κορέας με πρώτο πρόεδρο τον Σίγκμαν Ρι.

1960: Η Δημοκρατία του Κονγκό ανακηρύσσεται ανεξάρτητο κράτος στα πλαίσια της Γαλλικής Ένωσης.

1975: Δολοφονείται ο σεΐχης Ματζίμπουρ Ραχμάν, δημιουργός και πρώτος πρόεδρος του Μπαγκλαντές (πρώην Ανατολικό Πακιστάν).

1994: Συλλαμβάνεται στο Σουδάν ο Ίλιχ Ραμίρεζ Σάντεζ, διεθνής επαναστάτης γνωστός με το ψευδώνυμο «Κάρλος το Τσακάλι».

2010: Προεξάρχοντος του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, τελείται η ιστορική - πρώτη μετά το 1923 - Θεία Λειτουργία στην Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελά στην Τραπεζούντα. Από γιγαντοοθόνες, την παρακολουθούν επιτόπου 10.000 πιστοί.

2021: Η πρωτεύουσα του Αφγανιστάν, Καμπούλ, πέφτει στα χέρια των Ταλιμπάν, χωρίς να πέσει τουφεκιά.

Η 15η Αυγούστου στον πολιτισμό

15 Αυγούστου 1969

Το «Γούντστοκ»

Το νεανικό κίνημα των «Μπίτνικς», όπως σκωπτικά αποκλήθηκαν οι «Beat» («χτύπημα»), εμφανίστηκε στη δεκαετία του ’50, στο Σαν Φραντσίσκο, κι απλώθηκε ως και έξω από τις ΗΠΑ. Ήταν η μεταπολεμική «κουρασμένη γενιά» που αναζητούσε την μακαριότητα στην μποέμικη ζωή κι εκφράστηκε με τη μουσική, τη χαοτική λογοτεχνία, το ομοιόμορφο ντύσιμο, την υιοθέτηση ελευθεριάζουσας γλώσσας και το λίκνισμα «χιπ» (την κίνηση των γοφών κατά μίμηση των μουσικών της τζαζ). Απολιτικοί και αδιάφοροι στα κοινωνικά προβλήματα, υποστήριξαν την προσωπική απελευθέρωση μέσα από τα ναρκωτικά, το σεξ και τον

βουδισμό που οδηγεί στο νιρβάνα. Το κίνημα δυσφημίστηκε και εξασθένισε γύρω στα τέλη της δεκαετίας, αφού προηγουμένως ανέδειξε ενδιαφέρουσες μορφές της μουσικής και της λογοτεχνίας.

Η εμπλοκή των Ηνωμένων Πολιτειών στο «βρόμικο πόλεμο» του Βιετνάμ έκανε να βλαστήσει στις πανεπιστημιουπόλεις και στα κολέγια το αντιπολεμικό κίνημα των «χίπις» (από τον όρο «χιπ» των Μπίτνικς). Αποκλήθηκαν «παιδιά των λουλουδιών», είχαν σύνθημά τους το θρυλικό «κάντε έρωτα και όχι πόλεμο» και στράφηκαν ενάντια στον αμερικανικό τρόπο ζωής. Αναγνωρίζονταν από τα μακριά μαλλιά αγοριών και κοριτσιών, τις γενειάδες, το στολισμένο με ψυχεδελικά σχήματα και χάντρες ατημέλητο ντύσιμο και τα σαντάλια. Όσοι μπορούσαν, ζούσαν σε κοινόβια και καλλιεργούσαν τη γη. Αποστρέφονταν τον καταναλωτισμό και το εμπόριο, ήταν βασικά χορτοφάγοι και ασκούσαν την ολιστική ιατρική. Και όλοι τους λάτρευαν τη μουσική, λαϊκή και ροκ: Η Τζόαν Μπαέζ, ο Μπομπι Ντίλαν, οι Μπιτλς και οι Ρόλινγκ Στόουνς ήταν ινδάλματά τους. Ένα μουσικό φεστιβάλ το 1967 στο Σαν Φραντσίσκο έμεινε στην ιστορία. Η κορύφωση, όμως, ήλθε δυο χρόνια αργότερα. Στις 15 Αυγούστου 1969, στο Μπέθελ της Νέας Υόρκης ξεκίνησε το θρυλικό τριήμερο φεστιβάλ του «Γούντστοκ» (από το όνομα της τοποθεσίας, στην οποία αρχικά είχε οριστεί να γίνει, αν και τελικά πραγματοποιήθηκε σε γειτονική περιοχή). Γύρω στους 400.000 με 500.000 χίπις μαζεύτηκαν εκεί με αποτέλεσμα το φεστιβάλ αυτό να γίνει συνώνυμο με το κίνημά τους.

Τα ναρκωτικά και η, με ενέργειες των μυστικών υπηρεσιών, «από τα μέσα» δυσφήμιση, μαζί με το τέλος του πολέμου στο Βιετνάμ, οδήγησαν το κίνημα στην παρακμή. Στα μέσα της δεκαετίας του ’70, ξεκίνησαν να αναδεικνύονται οι ευαίσθητοι με το περιβάλλον «πράσινοι» αλλά και οι «γιάπις».

1534: Ο Ισπανός Άγιος Ιγνάτιος Λογιόλα ιδρύει το τάγμα των Ιησουιτών.

1771: Γεννιέται ο Σκοτσέζος συγγραφέας σερ Γουόλτερ Σκοτ, θεωρούμενος ως ο δημιουργός του ιστορικού μυθιστορήματος («Ιβανόης» κ.λπ.). Πέθανε το 1832.

1858: Εκδίδεται το Βασιλικό Διάταγμα του Όθωνα για τη διοργάνωση των «Ολυμπίων», αθλητικών αγώνων που θα διεξάγονταν κάθε τέσσερα χρόνια. Είναι οι «Ζάππειες Ολυμπιάδες», που χρηματοδοτήθηκαν από τον Ευαγγέλ**η** Ζάππα.

1890: Γεννιέται ο Γάλλος συνθέτης, Ζακ Ιμπέρ (όπερα «Αγγελική», μπαλέτο «Οι έρωτες του Δία», μουσική για περίπου σαράντα κινηματογραφικές ταινίες κ.λπ.). Πέθανε στις 5 Φεβρουαρίου 1962.

1914: Λειτουργεί για πρώτη φορά η διώρυγα του Παναμά.

1965: Στη Νέα Ζηλανδία, 55.600 άτομα (ρεκόρ αριθμού θεατών) παρακολουθούν συναυλία των Μπίτλς,.

2016: Ο Λευτέρης Πετρούνιας κατακτά το χρυσό μετάλλιο στους κρίκους της ενόργανης γυμναστικής, στους Ολυμπιακούς αγώνες του Ρίο Ιανέιρο (δεύτερο χρυσό και τρίτο μετάλλιο για την Ελλάδα, μετά το χρυσό και το χάλκινο της Άννας Κορακάκη στην

σκοποβολή). Είχε ήδη κατακτήσει χρυσά μετάλλια στο παγκόσμιο και στο πανευρωπαϊκό πρωταθλήματα του ίδιου αγωνίσματος.